

DATOS IDENTIFICATIVOS

Ética e deontoloxía profesional

Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	V51G110V01902			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Formación de Profesorado de E.X.B. (Vigo)			
Coordinador/a	Pascual Garófano, Javier			
Profesorado	Pascual Garófano, Javier			
Correo-e	javier.pascual@vgo.auren.es			
Web	http://uvigo			
Descrición xeral	A materia ten por obxectivo desenvolver as competencias necesarias para un exercicio reflexivo da práctica profesional. Incide fundamentalmente no exercicio do xuízo crítico, na capacidade argumentativa nun contexto de razón pública así como na comprensión das responsabilidades parellas á función docente e das institucións educativas dentro da sociedade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles.
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida.
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias.
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes.
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.

C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais.	A2	B8 B10	C8 C10 C13 C23	D1 D2 D9 D12 D15
2.- Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	A3	B9 B12	C10	D12 D13 D15
3.- Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible.	A3	B8 B11 B12	C23 C29	D1 D2 D13 D15 D17
4.- Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	A3	B4 B5 B8 B11	C23 C29	D7 D14 D15 D19
5.- Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos.				D8 D15 D17
6.- Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo.	A2	B9	C13	D1 D2 D3 D6 D14
7.- Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.		B8 B10 B11 B12	C23	D1 D2 D3 D6 D14
8.- Saber distinguir moral e ética. Coñecer os rasgos formais do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados plantexados á ética como proposta universalizable e as principais metodoloxías seguidas na resolución das controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan a sociedade do noso tempo.	A1 A2 A3	B12	C23	D1 D6 D14
9.- Capacidade para recoñecer e analizar criticamente argumentos éticos de nivel básico para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.				D6 D14 D16

10.- Capacidade de afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto a súa propia forma de pensar.	D7 D15 D16 D17 D20
11.- Capacidade de recoñecer a relevancia e a utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.	D15 D22
12.- Capacidade de consolidar unha identidade docente ética comprometida coa súa responsabilidade social no contexto educativo	D7 D9 D14 D15 D16 D22
13.- Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados coa tarefa educativa.	D7 D8 D9 D13 D15 D22
14.- Contribuir á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.	D14 D15
15.- Contribuir á promoción das mellores prácticas da profesión educativa.	D15 D22

Contidos

Tema	
1. Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1. Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2. Modelos de educación moral.
2. *Ética e moral: aproximación conceptual.	3. A moral: bases *socioantropológicas da moral. 4. A Ética: teorías e problemas de *fundamentación. 5. A Ética e os seus límites. 6. *Deontologismo *vs *Teleologismo. Teorías éticas contemporáneas. 7. Éticas Aplicadas: principios morais e casos prácticos.
3. *Ética, educación e Dereitos humanos.	9. Ética da diferenza. 10. Ética e democracia. 11. A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
4. Ética e *deontología profesional.	12. *Deontología profesional e ámbito educativo. 13. Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a *discriminación, educación e xénero, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	15	30	45
Foros de discusión	9	0	9
Estudo de casos	8	6	14
Lección maxistral	16	44	60
Traballo	2	6	8
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	A dinámica de seminario implica a coa-responsabilidade na presentación de lecturas especialmente escollidas para suscitar a reflexión sobre problemas específicos e as achegas de cuestións e contribucións que evidencien un grao de comprensión da materia e dos problemas correspondentes.
Foros de discusión	Posta en común e deliberación ao redor de cuestións relativas á materia. Na maior parte destes casos, a posta en común presupón o traballo individual previo sobre as cuestións a examinar.
Estudo de casos	Análise e razoamento de casos prácticos e *dilemas de ética profesional en contextos educativos.
Lección maxistral	Desenvolvemento por parte do profesor dos principais conceptos e contidos do temario, apoiado polas lecturas sinaladas e en interlocución coa clase.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	A preparación e desenvolvemento dos seminarios será orientada e titorizada polo profesor. A hora de *tutoría serán os venres de 10 a 11
Foros de discusión	Os foros de discusión será unha das actividades de prácticas e serán preparados e dirixidos polo profesor
Probas	Descrición
Traballo	Pactarase individualmente con cada alumno, dentro dunhas marxes .

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Participación activa na aula	20	A1	B4	C8	D1
			A2	B5	C10	D2
			A3	B8	C13	D3
				B9	C23	D6
				B10	C29	D7
				B11		D8
				B12		D9
						D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
Traballo	Avaliación continua a través dos traballos realizados.	40	A1	B4	C8	D1
			A2	B5	C10	D2
			A3	B8	C13	D3
				B9	C23	D6
				B10	C29	D7
				B11		D8
				B12		D9
						D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
Exame de preguntas de desenvolvemento	Trátase dunha proba final ou exame que terá lugar o 30 de maio ás 4 e o 14 de xullo ás 4	40	A1	B4	C8	D1
			A2	B5	C10	D2
			A3	B8	C13	D3
				B9	C23	D6
				B10	C29	D7
				B11		D8
				B12		D9
						D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D19
						D20
						D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

- O alumnado presencial e o non presencial ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia.- Segunda convocatoria: de non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto de avaliación, poderán recuperarse na convocatoria de xullo.- Alumnado non presencial: o alumnado que non poida asistir á clase regularmente, non poda seguir a avaliación continuada nin asistir á *tutorización dos traballos, realizará as seguintes probas: unha proba de contidos

teóricos, un traballo individual a determinar polo profesor (50%).- Para aprobar é preciso alcanzar o 50% en cada unha das probas.- As cualificacións dos Traballos Tutelados, Presentacións e Estudos de casos manteranse ata que o alumno/supérea o exame da materia.- De no superar a materia na primeira convocatoria, as competencias adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.- As datas oficiais do exame poderán consultarse na páxina web do centro.&*nbsp;

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GUTTMAN, A., **La educación democrática**, Paidós,

KOHLBERG, L., **ún Lawrence Kohlberg**, Gedisa,

LIPMAN, M., **Pensamiento complejo y educación**, La Torre,

NUSSBAUM, M. C., **Sin fines de lucro**, Katz,

RANCIERE, J., **El maestro ignorante**, Laertes,

ROEMER, J., **Variantes de la Igualdad de Oportunidades**, FRACTAL, 2000

Bibliografía Complementaria

APPIAH, K. A., **Experimentos de ética**, Katz, 1010

AA. VV., **Dialogar y Transformar. Pedagogía crítica del S. XXI.**, Graó,

BEETHAM, D. y BOYLE, K., **Cuestiones sobre la democracia.**, Catarata, 1995

CEREZO, P (ed.), **Democracia y Virtudes Cívicas.**, Biblioteca Nueva, 2005

CLAVES DE RAZÓN PRÁCTICA, **Mañana, la educación. Qué podemos esperar, que debemos exigir. (num. especial)**, 2012

CONILL, J. □CROCKER, D., **Republicanismo y Educación Cívica. ¿Más allá del Liberalismo?**, Comares, 2003

DAHL, R., **La Democracia. Una guía para ciudadanos**, Taurus, 1999

GUTTMAN, A., **La educación democrática: una teoría política de la educación.**, Paidós, 1995

HOFFMAN, M., **Desarrollo moral y empatía**, Idea Books, 2002

HUIZINGA, J., **Homo Ludens**, Alianza, 2010

LIPMAN, M., **Thinking in education.**, Cambridge University Press, 2003

LIPMAN, M., **Decidiendo qué hacemos. Manual del Profesor para acompañar a Nous.**, La Torre, 2004

Recomendaciones